

Landstingsstyrelsen

Vård, omsorg och stöd för personer med missbruks- och beroendeproblem

Landstingets revisorer har tillsammans med kommunrevisorerna i Arvika, Eda, Filipstad, Forshaga, Grums, Hammarö, Karlstad, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Sunne, Säffle, Torsby och Årjäng granskat om landstinget och kommunerna i Värmland säkerställt att vård, omsorg och stöd för personer med missbruks- och beroendeproblem fungerar på ett tillfredsställande sätt. En styrgrupp bestående av revisorer från de ingående parterna har varit sammanhållande för projektet. Konsulter från PwC har genomfört granskningen på uppdrag av revisorerna.

Granskningens syfte har varit att bedöma om Landstinget i Värmland och kommunerna, utifrån sina respektive ansvar och uppdrag, har inrättat ändamålsenliga arbets- och samverkansformer samt rutiner för informationsöverföring för att kunna tillgodose behovet av vård, omsorg och stöd.

Granskningen har visat att kommunerna och landstinget till stora delar har inrättat ändamålsenliga arbets- och samverkansformer. Däremot finns ett betydande glapp mellan de ambitioner gällande samverkan som förmedlas i de styrande dokumenten inom området och den operativa verksamheten. Ett antal rekommendationer redovisas i rapporten. De avser åtgärder som bedöms nödvändiga för att säkerställa att personer med missbruks- och beroendeproblem får adekvata insatser och att de överenskommelser som är gjorda mellan huvudmännen följs.

Granskningen har sammanfattningsvis resulterat i följande iakttagelser och rekommendationer:

Ändamålsenlig styrning

Det har tagits fram länsövergripande och lokala styrande dokument samt flödesschema för den konkreta handläggningen för de involverade huvudmännen. En länsövergripande styrgrupp med företrädare för landstinget och Värmlands läns vårdförbund har inrättats. Dokumenten tydliggör formerna för den övergripande styrningen. Granskningen har dock resulterat i följande iakttagelser och rekommendationer:

- Arbetet på den lokala nivån fungerar olika i de olika länsdelarna.
- Det har inte genomförts någon uppföljning och utvärdering av hur samverkan rent operativt har fungerat. Sådan uppföljning bör genomföras.

Ändamålsenliga arbetsformer

De flesta av kommunerna kan erbjuda öppenvård med olika inriktning. Samtliga har s.k. kommunpsykiatri som bl.a. erbjuder stöd i hemmet och ett flertal erbjuder behandling i öppen vård. Samtliga kommuner i Värmland är medlemmar i vårdförbundet och har genom det tillgång till det arbete som bedrivs och den expertis som finns där.

Beroendecentrum, som drivs på uppdrag av landstinget och Värmlands Läns Vårdförbund, erbjuder abstinensbehandling i slutenvård på socialtjänstens uppdrag. Även andra institutioner anlitas för abstinensvård. Abstinensbehandling genomförs också polikliniskt, genom vårdcentralerna och inom den psykiatriska öppenvården.

Granskningen har resulterat i följande iakttagelser och rekommendationer:

- Utbudet av vård och behandling i kommunerna varierar, till stor del kopplat till kommunstorlek. En högre grad av samverkan mellan kommunerna skulle bidra till att säkerställa en kvalitativ missbruksvård för fler.
- Huvudmännen bör utveckla arbetsformer som säkerställer att det finns en medicinsk bedömning från landstinget som underlag för beslut om klinisk abstinensvård. Det bör i samverkan mellan huvudmännen övervägas om även landstinget ska ha tillgång till den kliniska avgiftningen.
- Tillämpning av bedömningsinstrument behöver utvecklas.

Ansvarsfördelning

Den länsövergripande överenskommelsen ger stöd till huvudmännen vad gäller ansvarsfördelning. Granskningen har dock resulterat i följande iakttagelser och rekommendationer:

- Innehållet i överenskommelsen ger utrymme för olika tolkningar, vilket visar sig i bristande samverkan.

- Det förekommer stora skillnader mellan kommunerna avseende delaktighet vid medicinering. Ansvar för medicinering är i grunden en landstingsangelägenhet. I samverkan mellan huvudmännen bör det förtydligas i vilka fall som det kan vara befogat med ett annat synsätt och hur det kommunala ansvaret bör se ut.
- Huvudmännen bör i samverkan utreda vidare om det finns möjlighet att utveckla den polikliniska abstinensvården.

Samverkansformer

De länsövergripande överenskommelserna ger ett gott stöd för att hitta samverkansformer på såväl länsövergripande som lokal nivå. Granskningen har dock resulterat i följande iakttagelser och rekommendationer:

- Huvudmännen bör klara ut förutsättningarna för att samverkan ska fungera på operativ nivå.
- Samverkan kring enskilda följer inte i alla delar det som överenskommits mellan huvudmännen. Det gäller såväl länsövergripande som lokalt. Insatser för enskilda individer samordnas inte mellan huvudmännen, vilket leder till ineffektivitet för verksamheterna och sämre vård, då huvudmännens samlade kompetens inte kommer patienten/klienten till del.
- Det genomförs i dag endast i begränsad utsträckning samordnad individuell planering. Huvudmännen bör se över ansvaret för att kalla till samordnad individuell planering och vid behov bör detta förtydligas i de styrande dokumenten.

Revisorerna översänder härmed rapporten och emotser landstingsstyrelsens svar, med redogörelse av vilka åtgärder styrelsen avser att vidta och vilka initiativ styrelsen avser att ta med anledning av iakttagelserna i rapporten, senast den 21 maj 2014.

Landstingets revisorer

Roland Krantz
ordförande

Stina Höök
vice ordförande